

Опрацювання власне

Страхові компанії та платники податків якість сприймають як:

- доступність медичних послуг для пацієнтів;
- наявність відповідної інфраструктури;
- рівень кваліфікації медичних працівників;
- забезпечення лікувального закладу медичним устаткуванням;
- рівень здоров'я популяції.

Такі підходи до трактування якості медичних послуг існують в європейських країнах світу, де вони постійно вдосконалюються з урахуванням учасників ринку медичних послуг. Станом на сьогодні немає можливості навести відповідні українські результати досліджень щодо трактування вищезгаданого поняття, оскільки чинна модель охорони здоров'я («модель Семашко») деформувала в людей уявлення про доступність та якість послуг. Проведення опитування на сьогоднішньому етапі може лише підтвердити незадоволеність респондентів стосовно системи медичних послуг в Україні. Вважаємо, що такого типу опитування ще не на часі, враховуючи відсутність обізнаності в хворих з деяких аспектів лікувального процесу та брак довіри пацієнтів до медичних працівників.

ВИСНОВКИ

Розглянуті нами аспекти якості в контексті життєвого циклу медичних послуг дозволяє зробити наступні висновки:

1. Роль якості як економічної категорії полягає в тому, що розглянуті процеси безпосередньо проявляються як критерії прийняття рішень та оптимізації в управлінні якістю.
2. Виникнення економічних проблем якості було пов'язане із присутністю таких категорій, як вартість і видатки. При цьому кожна окремо взята послуга містить сумарні питомі кошти та витрати в функції проектної, наявної якості чи якості певного типу послуг.
3. Встановлено об'єктивну залежність між якістю послуг та їх ціною на медичному ринку. Оцінка економічного примусу генерує якість та ціни, перетворюючи при цьому якість на самостійний товар.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мачуга Н.З. Методологічні аспекти формування та функціонування системи якісних медичних послуг в Україні: моногр. / Н.З. Мачуга. — Тернопіль: Тайп, 2012. — 199 с.
2. Hamrol A., Mantura W. Zarzazanie jakoscia. Teoria i praktyka. — Warszawa, 2002. — 371s.
3. Juran J., Frank M. Gryna, Jakosc4. — projektowanie, analiza. — Warszawa: WNT, 1974. — 286 s.
5. Mantura W. Ekonomiczna ocena jakosci — wybrane sytuacje decyzyjne. //Problemy jakosci. —1992.— nr 1. — S. 45—46.

УДК 658.014.1

ІННОВАЦІЙНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Прохорова В. В., Ярмолюк В.І.

Досліджено поняття «антикризове управління», «інновація», визначено види антикризових інновацій.

Ключові слова: криза, підприємство, фінансовий стан, розвиток, інвестиції, механізм.

Більшість вітчизняних підприємств внаслідок економічної, політичної, фінансової нестабільності, недосконалості ринків товарів та послуг, системи інвестування тощо, знаходяться в ситуації

критичного фінансово - господарського стану. Кризовий стан підприємства відображається в тому, що погіршуються фінансові результати діяльності, вони стають нездатними отримувати прибуток, тим самим втрачають свої конкурентні позиції на ринку, внаслідок чого можуть збанкрутувати. Запобігання кризи підприємства, ефективне її подолання і ліквідація негативних її наслідків забезпечується в процесі антикризового управління підприємством. Антикризове управління, з одного боку, відображає потреби подолання і розв'язання кризи, можливе пом'якшення її наслідків, а з іншого боку, обумовлене цілями розвитку. У зв'язку з цим, в умовах кризи особливого значення набуває впровадження інноваційних перетворень як необхідного елемента антикризового управління, що є актуальним науковим завданням та вимагає ретельного і глибокого дослідження.

Значну увагу антикризовому управлінню приділяли такі науковці, як: В. Захаров, А. Блінов, Д. Хавін [1], Є. Коротков [2], І. Бланк [4], Л. Лігоненко, М. Тарасюк, О. Хіленко [9], С. Бурий, Д. Мацеха [6], С. Беляєв, В. Кошкін [14], Г. Юн [17]. Значний внесок у дослідження сутності поняття «інновація» зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені: І. Буднікевич [5], П. Микитюк [11], Ф. Ніксон [12], М. Портер [13], Р. Фатхутдінов [15], Й. Шумпетер [16], Ю. Яковець [18] та інші.

Метою статті є обґрунтування інноваційних перетворень як структурного елемента механізму антикризового управління підприємством.

Висока імовірність виникнення і розвитку кризи в процесі діяльності будь-якого підприємства зумовлює необхідність здійснення антикризового управління.

Велика розбіжність думок та поглядів щодо сутнісної характеристики та головних складових, які покладені в основу антикризового управління, зумовлює необхідність та потребу в науковому обґрунтуванні цієї категорії з метою підвищення ефективності її практичного застосування в ринкових умовах. Теоретична невизначеність поняття «антикризове управління» є основною причиною різностороннього його трактування (таблиця 1).

Таблиця 1

Визначення поняття «антикризове управління»

Автори визначень	Визначення поняття «антикризове управління»
С. Беляєв, В. Кошкін [14, с. 58]	Антикризове управління – це сукупність форм і методів реалізації антикризових процедур стосовно до конкретного підприємства-боржника
І. Бланк [4, с. 30]	Антикризове управління - це розробка та реалізація заходів, спрямованих на швидке відновлення платоспроможності і відновлення достатнього рівня фінансової стійкості підприємства, яка забезпечує його вихід з кризового фінансового стану
С. Бурий, Д. Мацеха [6, с. 30]	Антикризове управління – система постійних системних дій менеджерів, спрямованих на всі елементи організації з метою швидкого і вчасного реагування на можливі зовнішні та внутрішні загрози ефективному функціонуванню чи розвитку організації
Є. Коротков [2, с. 18]	Антикризове управління – це управління, у якому поставлено певним чином передбачення небезпеки кризи, аналіз її симптомів, заходів щодо зниження негативних наслідків кризи й використання її факторів для подальшого розвитку
В. Захаров, А. Блінов, Д. Хавін [1, с. 13]	Антикризове управління – це процес попередження або подолання кризи організації
Л. Лігоненко, М. Тарасюк, О. Хіленко [9, с. 25]	Антикризове управління – це спеціальне, постійно організоване управління, спрямоване на найбільш оперативне виявлення ознак кризового стану та створення відповідних передумов для його своєчасного подолання з метою забезпечення відновлення життєдіяльності окремого підприємства, недопущення його банкрутства і ліквідації
Г. Юн [17, с. 76]	Сутність антикризового управління полягає в розробці та реалізації найбільш раціонального новаторського варіанту виходу підприємства з кризового стану

Систематизація поглядів вчених дала змогу стверджувати, що повністю розкрити сутність поняття «антикризове управління» можливо тільки за умови визначення його як багатогранного явища, зважаючи на широке та різнопланове коло питань, які воно охоплює.

Процес антикризового управління підприємством базується на певному механізмі. У науковій літературі механізм розглядається як система, пристрій, спосіб, що визначають порядок певного виду діяльності [10]. Механізм антикризового управління підприємством являє собою сукупність основних елементів впливу на процес розробки і реалізації управлінських рішень по його фінансовому оздоровленню [2, с. 35].

Антикризове управління підприємством є комплексною багаторівневою системою, склад і структура якої залежить від стадії кризи на підприємстві, та яка відповідно до стану підприємства на початкових стадіях кризи формує функції та механізми управління, зорієнтовані на корегування діяльності підприємства у мінливих умовах ринку шляхом перегляду стратегій і проведення реструктуризації, а на пізніх стадіях кризи – формує функції і механізми, які мають бути спрямовані на збереження і забезпечення цілісності підприємства як соціально-економічної системи [3, с. 112].

Антикризове управління, що ґрунтується на інноваційних перетвореннях, є економічно, соціально та фінансово ефективнішим способом подолання збитків порівняно з економією витрат і має бути вирішальним у забезпеченні беззбиткового функціонування підприємств [18, с. 75]. Схема здійснення інноваційних перетворень в антикризовому управлінні представлена на рис. 1.

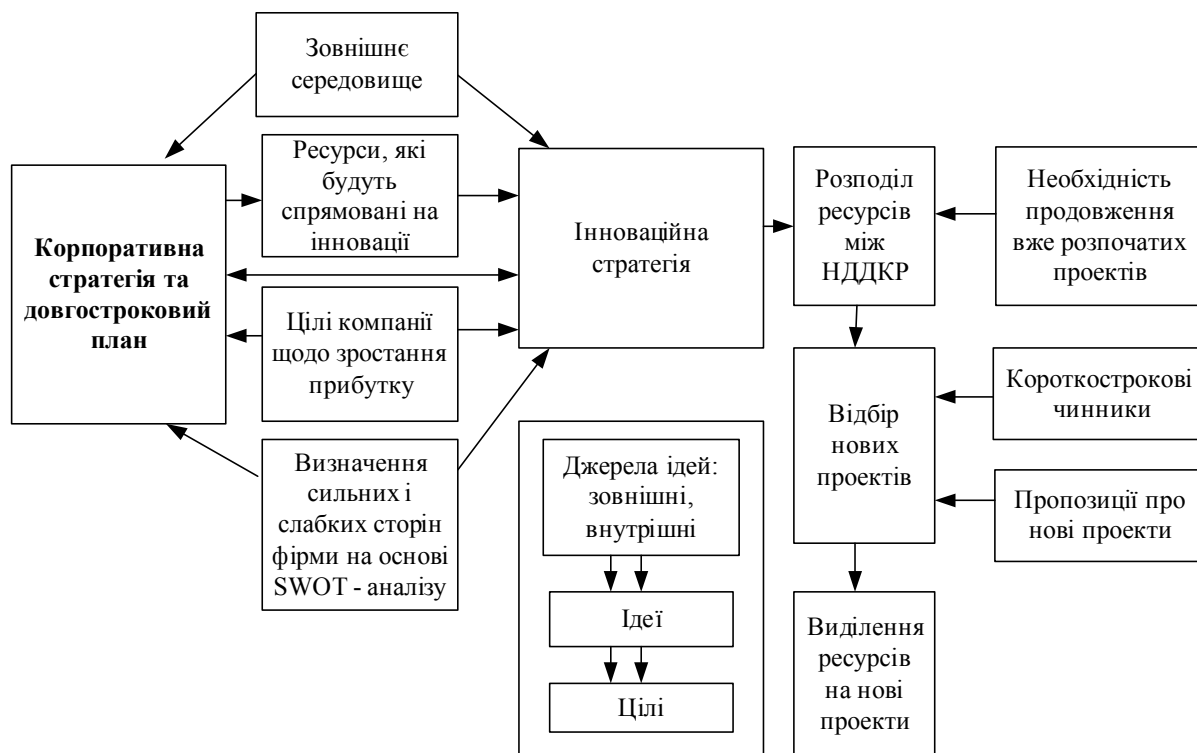

Рис. 1. Схема здійснення інноваційних перетворень в антикризовому управлінні

Виділяють наступні характерні риси інноваційних перетворень:

- особливістю сучасного розвитку економіки виступають значні зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі, тому, підприємства повинні не тільки адекватно реагувати на зміни, які вже відбуваються, але й здійснювати активні дії на можливі майбутні зміни, у зв'язку з чим, важливе значення, має розробка і впровадження інновацій для розвитку підприємств;
- інноваційні розробки є також інструментом прогнозування і планування, оскільки дозволяють формувати майбутні потреби;
- інноваційні перетворення дозволяють на основі виробництва нових продуктів формувати нові ринки;
- інновації дозволяють розширити межі функціонування підприємства, оскільки інноваційний менеджмент має стратегічний характер і є основою управління розвитком підприємства [7].

На сьогодні в науковій літературі немає єдиного підходу до визначення поняття «інновація» (табл. 2).

Аналіз наведених визначень показує, що поняття «інновація» одні автори розуміють як зміни, що підвищують конкурентоспроможність суб'єктів господарювання; інші автори – як процес транс-

формації наукових досягнень у виробництво або як результат упровадження новинок в господарську практику.

Таблиця 2

Визначення поняття «інновація»

Автори визначень	Визначення поняття «інновація»
Закон України «Про інноваційну діяльність» [8]	інновація розглядається як новостворена (застосована) і (або) вдосконалена конкурентоздатна технологія, продукція або послуги, а також організаційно-технічне рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери
І. Буднікевич [5, с. 62]	інновація - комплексний процес, спрямований на створення, розробку і доведення наукової чи будь-якої іншої нової ідеї до стадії комерційного використання і поширення в економіці
П. Микитюк [11, с.165]	інновації – це інструмент впливу на соціально-економічний процес розвитку суспільства
Ф. Ніксон [12, с. 138]	інновація - це сукупність виробничих, технічних і комерційних заходів, які ведуть до появи на ринку нових та вдосконалених промислових процесів і обладнання
М. Портер [13, с. 460]	інновація – можливість здобути конкурентні переваги; виявляється в новому дизайні продукту, у новому процесі виробництва, у новому підході до маркетингу чи в новій методиці підвищення кваліфікації працівників
Р. Фатхутдінов [15, с. 44]	інновація – кінцевий результат впровадження новинок з метою зміни об'єкта управління й отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого виду ефекту
Й. Шумпетер [16, с.59]	інновація - нова науково-організаційна комбінація виробничих чинників, створена підприємницьким духом; втілення наукового відкриття, технічного винаходу в новій технології або новому виді виробу; нова функція виробництва, що означає іншу якість засобів виробництва, яка досягається не шляхом дрібного поліпшення старого устаткування чи наявної організаційної схеми, а через введення нових засобів виробництва чи систем його організації
Ю.Яковець [18, с. 73]	інновація – якісні зміни у виробництві, які можуть стосуватися як техніки та технології, так і форм організації виробництва і управління

Існує широкий спектр інновацій, властивих кожному управлінню. Але для антикризового управління найбільше значення мають інновації процесні, що змінюють всі процеси функціонування підприємства, інновації продуктові, що визначають матеріальний результат управління, та інновації аллокаційні (реорганізаційні), пов'язані з перерозподілом ресурсів [11, с. 60].

Процесні інновації вводяться в процеси управління та організації виробництва і здатні привести до якнайшвидших результатів у фінансовому оздоровленні підприємства. До процесних інновацій відносяться нововведення у взаємодії підприємства з зовнішнім середовищем, процеси управління рухом матеріальних запасів, грошових коштів на підприємстві, загального менеджменту, а також технологічні процеси випуску продукції. Процесні інновації орієнтовані на економію всіх видів витрат, економію часу, підвищення якості роботи. У цьому випадку вони можуть бути безпосереднім джерелом додаткового прибутку. Особливостями процесних інновацій є короткостроковість їхньої окупності, доступність в проектуванні та реалізації [11, с. 62].

Продуктові інновації полягають у виборі та освоєнні нових видів продуктів і послуг, для чого необхідно розробити нові технології або придбати будь-які нові технічні рішення і права на їх реалізацію. Це можна зробити шляхом покупки винаходу або запрошення на роботу нових працівників, здатних розробити нові технології, або своїми силами, мобілізуючи інтелектуальні ресурси, знайти нові технічні рішення.

При розробці продуктових інновацій в процесах антикризового управління завжди виникає необхідність вибору таких, які виявляться найбільш прийнятними в конкретних умовах функціонування підприємства, його положення на ринку, конкурентоспроможності та ресурсоемності. Це дозволить підприємству вийти на прибутковий режим роботи з погляду співвідношення поточних

витрат і результатів, підвищити фінансову привабливість для інвесторів і кредиторів. Класифікація продуктивних інновацій за критерієм новизни для підприємства та ринку наведена на рис. 2.

Продуктові інновації зазвичай вважаються середньостроковими, тобто за своєю окупністю та впливом на фінансове оздоровлення підприємства менш оперативними, ніж процесні інновації, і більш оперативними, ніж аллокаційні інновації [11, с.63].

Аллокаційні інновації полягають в різних схемах реорганізації підприємства, перерозподілі (реструктуризації) матеріальних, фінансових і нематеріальних активів підприємства, перерозподілі відповідальності працівників підприємства.

Аллокаційні інновації безпосередньо не приносять додаткових прибутків, але є необхідною умовою реалізації всіх інноваційних проектів продуктового типу, всіх інновацій збільшення продажів і зниження собівартості. Такі нововведення є найдорожчими і найскладнішими в реалізації, повільно окупаються. Від них можна очікувати як високого і тривалого ефекту, так і радикального всеохоплюючого провалу [11, с. 64].

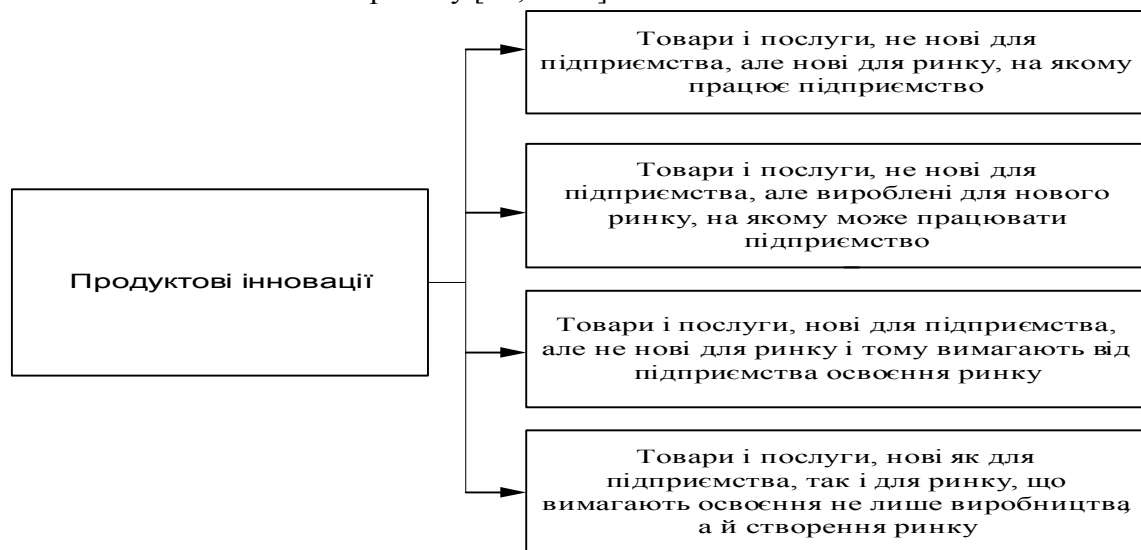

Рис 2. Класифікація продуктивних інновацій

Особлива роль цих видів антикризових інновацій визначається їхнім впливом на інвестиційну діяльність підприємства. Тобто, обмежене в своїх фінансових можливостях підприємство повинне вибирати такі нововведення, які йому максимально «зручно» освоювати, мінімізуючи потребу в додаткових інвестиціях, спираючись на наявні спеціальні матеріальні і нематеріальні активи, а також прагнучи до можливо більш швидшої окупності різко обмежених власних засобів, виділених для інвестування [11, с. 65].

ВИСНОВКИ

Розвиток кризових явищ обумовили виникнення і поширення антикризового управління. Антикризове управління на підприємстві можливе та необхідне з ряду причин: кризові явища можна передбачати, прискорювати та пом'якшувати; до кризових явищ можна та необхідно готуватися; управління в умовах кризи потребує особливих підходів, спеціальних знань, досвіду та мистецтва; кризові процеси можуть бути до певної міри керованими; управління кризовими процесами здатне прискорювати їх та мінімізувати наслідки.

Зміни в ринковому середовищі вимагають створення адекватного механізму управління, за допомогою якого можна підвищити ефективність виробництва. Інноваційні перетворення здатні вплинути на подолання кризової ситуації і стійке зростання тільки в тих підприємствах, де в системі управління приділяється увага антикризовому управлінню та інструменти антикризового управління досягли певного рівня розвитку. Отже, інноваційні перетворення є провідним засобом забезпечення фінансової стабільності підприємства та довгострокової фінансової рівноваги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антикризисное управление. Теория и практика. / В.Я. Захаров, А.О. Блинов, Д.В. Хавин. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 287 с.
2. Антикризисное управление: учебник / под ред. Э.М.Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 432 с.
3. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління / Т.С. Клебанова, О.М. Бондар, О.В. Мозенков та ін. / за ред. О.В. Мозенкова. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003. – 272 с. Укр. мова
4. Бланк И.А. Антикризисное финансовое управление предприятием /И.А. Бланк – К.: Эльга, Ника-Центр, 2006. - 672 с. – (Серия «Библиотека финансового менеджера»; Вып. 10)
5. Буднікевич І.М. Кон'юнктурне дослідження ринку інновацій України // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. – Вип. 162., Економіка. – Чернівці: ЧДУ, 2002 - С.60-67
6. Бурий С.А., Мацеха Д.С. Антикризове управління та управлінські рішення – проблеми підприємств малого бізнесу: моногр. – Хмельницький: ТОВ «Тріада-М», 2006. – 93 с.
7. Инновационные преобразования, как доминантный фактор обеспечения устойчивого развития предприятия. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.uecs.ru/uecs-38-382012/item/1086-2012-02-28-05-51-07>
8. Закон України «Про інноваційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
9. Лігоненко Л.О., Тарасюк М.В., Хіленко О.О. Антикризове управління підприємством: навч. посібник. – К.: КНТУ, 2005. – 377 с.
10. Механізм управління стратегією використання транзитного потенціалу регіону. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1515>
11. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент: навч. посібник / П.П. Микитюк – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 400 с.
12. Никсон Ф. Роль руководства предприятия в обеспечении качества и надежности : пер. с англ. / Ф. Никсон. – М.: Изд-во стандартов, 1990. – 230 с.
13. Портер М.Э.Конкурентное преимущество: Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость : пер. с англ. /М. Э.Портер — М.: Альпина Бизнес Букс,2005. — 715 с.
14. Теория и практика антикризисного управления: учебник для вузов / под ред. С.Г. Беляева, В.И. Кошкина. – М.: Закон и право, 1996. – 496 с.
15. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент.: учебник, 4-е изд. – СПб: Питер, 2003. – 400с.
16. Шумпетер Й. Теория экономического развития : пер. с англ./ Й. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 453 с.
17. Юн Г.Б. Методология антикризисного управления: учеб.-практич. пособие. – М.: Дело, 2004. – 432 с.
18. Яковец Ю.В. Эпохальные инновации XXI века / Ю.В.Яковец; Междунар. ин-т П.Сорокина – Н.Кондратьева. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2004. – 444с.

УДК 681.3.07

УПРАВЛЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬЮ ОБЪЕКТОВ

Швец И.Ю.

В статье рассмотрены основных направления повышения конкурентоспособности объектов на основе кластерной модели, основывающейся на создания ценности для потребителя и всех участников кластера. Регулирующий механизм кластера и его функции. Программный план структурной перестройки хозяйственного комплекса региона. Ключевые слова: